

Naslov originala
Santa Montefiore
The Temptation of Gracie

Copyright © 2018 by Montefiore Ltd
Copyright © 2018 za srpski jezik, Kosmos izdavaštvo, Beograd

SANTA MONTEFJORE

GREJSINO ISKUŠENJE

Sa engleskog prevele
Martina Tica
Staša Mijić

U spomen na moju voljenu sestru Taru

Golubicu šaljem uvis,
ona je dar za nebesa,
samo oprezno s njom,
puna je slatkih čudesa.
Poljubaca krije milion,
i isto toliko zagrljaja,
nedostaješ mi, nedostaješ,
ljubavi moja bez kraja.
Ostaćeš u mom srcu,
samo se komotno smesti,
dok svršim životni krug,
kad ćemo se ponovo sresti.

(nepoznati autor)

1.

Engleska, mart 2010.

Nad lukom Bedli Kompton lebdelo je tako gusto klupko oblaka da su bovama povezani ribarski čamci oku bili sasvim nevidljivi. Isto je bilo i s redovima ljupkih belih koliba gore na brdu, sve do zelenilom okrunjenog vrha, gde su se devonske crvene krave napasale sočnom travom i detelinom, a ptičice u igri obletale oko geometrijski potkresanog žbunja. Sve je nestalo u jednom času, kao da nikada nije ni postojalo.

Grejsi Barton je sedela ispred ogledala u frizerskom salonu, njena kratka kosa bila je uvijena u tanku foliju, ispod crne haljine naziralo se sitno telo, i zurila je kroz veliki prozor u maglu. Pogledom je tražila svetlucavu stazu i blistav kameni zid odakle se obično moglo videti more, da bi se zatim vratila fotografiji u časopisu koji je držala na krilu, na kojoj je blistao toskanski zamak poput ćilibara obasjanog italijanskim suncem. Obuzela ju je duboka i nepodnošljiva žudnja. Već nekoliko puta je pročitala članak, učinila je to još jednom, osećajući kao da u njoj raste jedno samo njeno, malo sunce.

*

Na vrhu nepreglednih toskanskih brežuljaka, uz sveobuhvatan pogled na zadivljujući italijanski predeo sve do mora, podignut je, kao jedan od retkih dragulja, Kastelo Montefosko. Sagradila ga je porodica Montefosko još u dvanaestom veku, otkad beleži imena prestižnih gostiju, uključujući i ona Leonarda da

Vinčija i nekoliko papa. Udovac, grof Tankredi Basaneli, čija je majka bila Montefosko, otvorio je vrata svog prelepog doma za goste, koji će imati privilegiju da uče da kuvaju autentične italijanske specijalitete pod stručnim okom njegove osamdesetogodišnje kuvarice Mama Bernadete. Ne očekujte da ćete često viđati grofa, on voli svoju privatnost, no zato ćete uživati u izvanrednoj lepoti vrtova i terasa, veličanstvenosti njegove rodne kuće pune umetnina i u časovima kuvanja sa samosvojom i darovitom Mama Bernadetom.

*

Grejsi nije odvajala pogled od fotografije. Zamak je bio sve ono što bi jedan italijanski *castello* trebalo da bude: harmoničnih proporcija s nazubljenim krovom, visokih prozora sa žaluzinama ispod polulučnih zabata, od peščara izbledele do sivožučkaste boje nakon vekova pod vrelim suncem i ostrim zimskim vetrovima. Dominirao je vrhom brda poput nekog dostojanstvenog ostarelog kralja, veličanstveno se izdižući nad grupom srednjovekovnih kuća koje su nikle oko njega poput šume od kamenja. Grejsi je zatvorila oči i udahнула. Već je mogla da oseti miris divlje majčine dušice i ruzmarina, šišarki i jasmína, raskošne gardenije, orošene trave i aromatične borovine. Mogla je da čuje nežnu pesmu cvrčaka i da vidi kako baršunasto nebo treperi hiljadama zvezda, kao da se dijamantska krošnja nadvila nad brdima Toskane. Grudi joj preplavi čežnja, čežnja kakvu godinama nije osetila, koja joj je tinjala negde duboko u srcu. To osećanje je uplaši, nije znala šta bi s njim. Zaboravila je šta to znači biti mlad, biti zaljubljen, bezbrižan, u potrazi za avanturom i kuražan. Zaboravila je kako da živi. Zarobila je sebe u školjci i ostala u njoj decenijama, sakrivena i sigurna. I sada ju je ova fotografija izbacila napolje, kao kad se čep izvuče iz flaše i penušavi sadržaj naglo istekne, i nije znala šta bi drugo mogla da uradi, osim da što je pre moguće otputuje u Toskanu.

Pogledala je u svoj odraz, i ta penušavost pomalo zamre. Imala je šezdeset osam godina, i mada dobro očuvana, i dalje je

bila stara. Gde su te godine otišle, pitala je samu sebe. Ne bi se moglo reći da je ikada bila lepa, tako da nikad nije žalila za tom izgubljenom lepotom, niti je u tome videla nekakvu lošu sreću. Ipak, ima neke ljupkosti u mladoj ženi naprosto zato što je mlada, a ta prednost je u Grejsi već odavno izbledela.

Prešla je grubom rukom preko obraza. Godine su potpuno isisale svežinu njene kože, ali i prirodne sile imale su tu svoj udeo, u njenim svakodnevnim šetnjama plažom sa psima po svakom vremenu. Primetila je da joj se nos nije promenio. Još uvek je dominirao njenim licem svojom orlovskom linijom, dajući joj izgled ptice, sada stare ptice, nekada neobične ptice, nikada lepe ptice. No njene oči su uvek bile posebne. Svi su joj to govorili, i ona je držala do tog komplimenta kad je, kao devojka, žudela da bude lepa. Bile su krupne i sivozelene, zenice su joj bile zaokružene tamnijom nijansom sive, što im je davalo nekakav divlji izgled, koji su nekada smatrali neodoljivim. *Oči su joj sada manje upadljive*, mislila je, *zbog izbornog lica*. Vreme je ukralo jedinu stvar koja ju je činila posebnom. Nije marila za to kako izgleda još otkad je bila mlada, ali sada joj je, iznenada, bilo veoma stalo do toga.

„Da li je sve u redu, draga?“, upitala je Džudi, koja ju je s vremena na vreme šišala i farbala joj kosu. Mlada i moderna Džudi imala je pirsing u nosu, tetovažu i po jedan prsten na svakom drečavo manikiranom prstu. „Neće ovo još dugo“, dodala je. „Želite li još jednu šolju čaja?“

„Hvala ti“, odgovorila je Grejsi, zureći i dalje u svoj odraz. Plašila se da bi, da ne farba kosu u smeđe, izgledala kao stogodišnjakinja. Zagledala se u svoje ruke, bile su grube poput ruku grnčara i baštovana; hrpave ruke žene koja se nikada nije zamerala kremama ni manikirom. Članak joj je opet zaokupio pažnju, zurila je u njega dozvolivši da je sasvim uvuče u sebe i proguta.

„Uh, to izgleda divno“, reče Džudi, koja se vratila nekoliko trenutaka kasnije i odložila šolju čaja na malu policu ispred ogedala. „Gde je to? Španija?“

„Italija“, reče Grejsi.

„Divno“, ponovi devojka.

Grejsi duboko uzdahne. „Da, jeste. Da li bi ti smetalo da pozajmim ovaj magazin?“ upitala je.

„Možete da ga ponesete. Svakako je zastareo. Mislim da je to februarski broj.“ Džudi je znala da gospođa Barton nikada nije odlazila, pa joj se saosećajno osmehnula. „Snovi ništa ne koštaju, zar ne draga?“ reče ona.

Grejsi se vratila u svoju belo okrečenu kućicu s pogledom na luku. Dva mešanca, koja je udomila nakon što joj je muž umro pre osam godina, razdragano su je pozdravila. „Slutim da biste vi u šetnju“, rekla je, stavivši časopis na sto u predsoblju, saginjući se da ih pomazi. Preobula se u čizme i smestila je svoju sveže ošišanu kosu pod vunenu kapu. Trenutak kasnije već se spuštala maglovitim puteljkom put plaže, sa psima koji su uzbuđeno trčkarali pored nje.

Grejsi Barton je živela u Bedli Komptonu nešto malo više od četrdeset godina. Ted, njen pokojni muž, povremeno ju je vodio na jezero Distrikt na odmor, ali je, kao i ona, više voleo da ostane kod kuće. Nisu imali mnogo novca, ali i da jesu, ne bi se odavali ekstravagantnim krstarenjima ili putovanjima u inostranstvo. Ted, koji je bio dvadeset godina stariji od Grejsi, a po zanimanju novinar frilenser, uživao je u svom golfu, večerima u pabu i knjigama. Grejsi je takođe volela knjige. Posredno je proputovala svet u pričama koje je čitala, ali dosad nije imala želju da bilo kuda ode. Smešila se idući trotoarom, nervoznim i uzbuđenim smeškom, jer je sasvim spontano, i za nju krajnje neuobičajeno, odlučila da otputuje u Italiju. Za ženu opreznju i nepreduzimljivu, poput Grejsi Barton, ova odluka je bila potpuno neverovatna.

Grejsi je po prirodi bila usamljenica. Nije joj bilo potrebno društvo, ali znala je da bi, u slučaju da dozvoli sebi i sasvim se povuče iz zajednice, mogla potpuno da nestane, i obećala je Tedu, na samrtnoj postelji, da će se truditi da dopre do ljudi. Stoga je dopustila da, poput kamička koji mnogo veće kamenje nosi niz reku, bude uvučena u Damski klub čitalaca Bedli Komptona. Sve je počelo kao čitalački klub, ali razvilo se u klub „svega što nam može okupirati vreme“, koji je organizovala samozvana kraljica

Bedli Komptona Flapi Skot-But, čiji je muž bio veoma bogat, a koji su pohađale četiri predane žene, koje su, kao uslužne dvorske dame, činile sve što bi njihova kraljica naložila. Grejsi, peta i najniže u redu za ključanje, bavila se neuglednim zadacima, organizacijom dobrotvornih akcija, bridž večeri, jutarnjih kafenisanja, godišnjeg gradskog festivala, kao i klupskih ručkova i ostalih manjih okupljanja. Pitala se, dok su joj misli lutale, kako je, za boga miloga, dozvolila sebi da na taj način bude fanatično obuzeta i angažovana zdravo za gotovo. Ipak, nije se žalila. Bila je strpljiva, sve je prihvatila, radeći tiho i marljivo dok je svetlost reflektora padala na dame s više entuzijazma. Grejsi se radovala svojim šetnjama sa psima, jer je, tokom dragocenih časova samoće na plaži, bila u potpunosti prepuštena sebi.

Ova iznenadna pomisao o odlasku u Italiju tek što se sleгла u Grejsinom umu, kad ju je onako usput spomenula Hariju Pratu, koji je voleo da sedi na klupi u blizini autobuske stanice i posmatra luku i čamce koji dolaze i odlaze. Naišla je na njega u povratku iz šetnje i upitala ga da li je dobro. Na kraju krajeva, nije se ništa moglo videti od oblaka. Odgovorio je kako uživa u njihovom spokoju, jer ga je sve podsećalo na dane kada je leteo u RAF-u, tokom rata. On bi obično uleteo u gustu maglu iznad Dovera, objasnio je. Grejsi je bila toliko uzbuđena zbog pomisli o avanturi koja je čeka, da mu se poverila. Hari Prat ju je gledao u čudu, jer Grejsi ne samo da je retko govorila o sebi već jedva da je ikada napustila Bedli Kompton. Bila je deo grada isto koliko i klupa na kojoj je on sedeo. „Blagi bože“, uzviknu Hari, zaiskrivši svetloplavim očima. „Zašto, dođavola, hoćeš da ideš u Italiju?“

„Hoću da naučim da spremam italijansku hranu.“ Grejsi je razvukla tako širok osmeh da se Hari pitao da nije na nečemu. Odjednom je izgledala poput devojke, i on je zatrepao u čudu zbog tog iznenadnog preobražaja.

„I zbog toga moraš da ideš čak do Italije?“ upitao je.

„U tome i jeste sva čar“, odgovorila je pre nego što je odšetala, neuobičajeno poskakujući u hodu.

Hari Prat je morao da izbrblja novosti, i to odmah. Trenutak nakon što se Grejsi izgubila niz put, starac je pohitao u

Café Délice, preko puta autobuske stanice, uvek pun ljudi koje je poznavao. Otvorio je vrata i istog časa ga je obavio sladak miris toplog vazduha i upitni pogledi lica koja kao da su ga, uz kafu i kroasane, očekivala. Velika Meri Timson bila je iza pul-ta, lebdela je nad gozbom od lepljivih zemički, peciva i kolača, koji su se privlačno šepurili iza stakla. „Dobar dan, Hari“, reče ona, s devonskim naglaskom, koji se nežno prelivao preko nje-nih reči kao glazura po kolačima. Bucmasta i vesela, okruglih, rumenih obraza, plave kose vezane u rep i s keceljom živih boja razvučenom preko bujnih grudi, Velika Meri Timson nalazila je vremena da razgovara sa svima, kao i da svakoga sasluša. Otkad je otvorila *Café Délice*, pre petnaest godina, on je bio središte gradskih tračeva.

Hari Prat je skinuo kapu i grubo prošao rukom kroz retku sedu kosu. Preleteo je radoznalim očima preko lica i shvatio da je birati suvišno. Sve ih je poznavao. „Dupli espresso sa šlagom za tebe, Hari?“, upitala je Velika Meri, uzimajući ružičastu šolju i tanjirić s police iza sebe.

„I parče pite od jabuka“, dodao je on i privukao stolicu. Seo je između dva stočića, ne želeći da se opredeli ni za jedan, i odlučio je da podeli vesti s čitavim kafeom. „Da li znaš da Grejsi ide u Italiju?“, rekao je. Pitanje je postavio Velikoj Meri, ali pogledom je šarao po licima svih prisutnih, uživajući u njihovoj iznenađenosti.

„Grejsi? Grejsi Barton? *Nasha* Grejsi? Kako to misliš ide u Italiju?“ Velika Meri se zadihala, zaboravljajući na kafu i smeštajući ruke na široke kukove. „*Stvarno* ide u Italiju?“

„Hoće da nauči da sprema italijansku hranu“, objavio je Hari veselo.

„Zbog čega?“, pitala je Velika Meri nakon duge pauze.

Hari se nasmešio mangupski. „Zbog zabave“, rekao je ne objašnjavajući, ne samo stoga što nije ni imao mnogo detalja da doda, nego što je i sama ideja da Grejsi Barton zbog puke zabave ide u Italiju bila sasvim izvanredna, čak neverovatna, pa je Hari hteo da se naslađuje njome – kao i učinkom koji je ona imala na prisutne u kafeu.

Prošlo je tačno pet minuta pre nego što je vest procurela dalje. Džon Hičens, koji je u kafeu pio čaj sa sinom i unukom, preneo ju je svom prijatelju Pitu Mareju, koji se zaputio do kioska s novinama, i u povratku podelio trač sa Džagadišem, momkom iza pulta, dok je plaćao cigarete i tiket nacionalne lutrije. Kad je stigao kući, Džon je odmah obavestio svoju ženu, Mejbl, koja je pohitala da telefonira Flapi, u nadi da je niko nije pretekao. Flapi je volela da bude u toku sa svim što se događa, a Mejbl je nastojala da bude na Flapinoj listi obaveštenih. *Biće to poziv od uzajamne koristi*, uzbuđeno je pomislila. „Molim te, molim te, molim te...“, mrmljala je za sebe dok je pritiskala uvo telefonom i čekala da se Flapi javi. Nakon što je zvonio dobrih sedam puta, a Flapi se uvek javljala *nakon* sedmog puta, da ostavi utisak kako je zauzeta – pompezni glas kraljice Bedli Komptona začuo se s druge strane linije.

„Rezidencija Darnli, gospođa Skot-But pored telefona.“

„Flapi, ja sam, Mejbl. Imam vesti“, užurbano je prosiktala Mejbl.

„Da čujem“, rekla je Fapi tonom koji je nagoveštavao da je zainteresovana, ali ne i previše nestrpljiva.

„Grejsi ide u Italiju“, izbrbljala je Mejbel bez daha. Očekivala je krik ushićenja, praćen sa: „Pobogu, Mejbl, ko ti je rekao?“, ili, „Lepo od tebe, Mejbl, što si me obavestila.“

Umesto toga nastupila je duga pauza. Flapi je udahnula kroz nos da bi obuzdala svoje iznenađenje. Kako bi Grejsi mogla da ide u Italiju a da ona to ne zna? Grejsi je bila jedina „radilica“ u grupi, i ako bi *ona* otišla, niko ne bi ostao da se bavi dosadnim organizovanjem Flapinih nebrojenih događaja. Flapi je bila toliko zatečena da je jedva mogla da progovori, ali kako je bila nenadmašna u očuvanju poze, progovorila je. „Da, znam, zar nije neverovatno!“, progovorila je uštogljenim glasom.

Mejbl je bila razočarana. „Već znaš?“, pitala je snuždeno.

„Naravno da znam, draga moja. Ja sam uvek prva koja zna sve u ovom gradu.“

Mejbl se malo opustila zbog mogućnosti da sazna još detalja. „Onda znaš više od mene“, rekla je. „Kad putuje?“

Nastupila je još jedna pauza, a onda je Flapi rekla: „Kako bi bilo da *ti* meni kažeš šta si čula, a ja ću popuniti eventualne praznine.“ Mejbl se isuviše divila Flapi da bi uopšte primetila da nešto tom predlogu nedostaje, i pohitala je da joj ispriča ono što je Džon čuo u kafeu. Ljubopitljivo je očekivala da Flapi doda neki detalj, ali ova se nije nadovezala na priču.

„Sve to moramo da čujemo iz prve ruke“, izjavila je Flapi, dok su joj se po glavi vrmale različite ideje. Grejsi je bila poznata po tajnovitosti, ali ako je za svoj plan rekla Hariju Pratu, onda nije nameravala da ga drži u tajnosti. Hari je bio dežurni brbljivac. „Prirediću večeras jedan neobavezni *soare*“, impulsivno je nagovestila. „Kenet nije tu i kuća je samo moja. Da, pozvaću dame i pripremiti sjajnu večeru.“

„Kojim povodom *soare*?“, upitala je Mejbl oduševljeno, jer volela je događaje, a Flapini *soarei* uvek su bili događaj. Poslednji je bio proslava zbog uspešno prikupljenog novca za popravku krova na crkvi, i Flapi je unajmila gudački kvartet iz Eksetera da sviraju samo za njih. Međutim, nije bilo dovoljno vremena da se večerašnja zabava postavi na taj nivo. Flapi je utihnula za trenutak, dok je njen planovima okupiran mozak pravio mesta za novu ideju.

„Pa zbog Grejsi, razume se. Ako je rekla Hariju Pratu, znaće da je ceo grad čuo do sada. Poslužićemo pastu i *prosecco* i parlačemo *italiano*...“ Flapi je uzdahnula zadovoljno. „Da, biće zabavno parlati *bella lingua*. Nakon svega, toliko puta sam letovala u Firenci, Rimu i na Amalfijskoj obali, *italiano* je za mene druga priroda.“

Mejbl se ni najmanje nije iznenadila što Flapi tečno govori italijanski. Uvek bi veoma srdačno rekla *bonjour* nastavniku francuskog koji je predavao u osnovnoj školi i koji je voleo kolače Velike Meri. Način na koji je Flapi izgovarala *bonjour* bio je dovoljan da Mejbl zaključi kako ova tečno govori i francuski. *Nema kraja Flapinim talentima*, pomisli Mejbl s divljenjem.

„Budi tako dobra i pozovi dame, Mejbl“, zapovedila je Flapi. „Ja ću lično pozvati Grejsi.“ Spustila je slušalicu i pohitala kroz predvorje do biblioteke da bi pronašla italijanski rečnik, kako bi

tokom večere mogla da se šepuri s nekoliko pažljivo odabranih fraza.

*

Kad je zazvonio telefon, Grejsi je sedela u fotelji pokraj vatre, ispijala čaj i čežljivo gledala u fotografiju zamka. Skrenula je misli s toskanskih sela i podigla slušalicu. „Halo?“, rekla je.

„Dobro je, kod kuće si“, izgovorila je Flapi zvanično.

„Flapi!“, uzviknula je Grejsi i spustila šolju.

„Slušaj, znam da te kasno obaveštavam, ali neophodno je da večeras budeš u Darnliju.“

„Večeras?“, ponovila je Grejsi. Draže bi joj bilo da ostane kod kuće i greje se mislima o vrelom suncu Italije, u blaženoj tišini svog grnčarskog ateljea.

„Večeras, tačnije u pola osam. Prirediću jedno malo neformalno okupljanje i neophodno je da budeš tu.“ Grejsi je odmah zapazila odlučan ton u Flapinom glasu. Bio je to onaj ton koji nagoveštava da neće prihvatiti nikakav izgovor koji bi Grejsi mogla da ponudi kako bi izbegla izlazak po vlažnom i maglovitom vremenu. Osim toga, Flapi je dobro znala da Grejsi nema razloga da odbije; sigurno nije imala nikakvog drugog posla.

„Baš divno“, odgovorila je Grejsi ispod glasa, osećajući se daleko od divnog zbog svega toga. Italija ju je zvala. Već je bila tamo. Ipak, večeras će biti čvrsto ukopana u Devon – njena grnčarija i njeni planovi moraću da sačekaju do sutra.

„Dobro“, rekla je Flapi, a onda je veselo dodala: „Ciao.“

Grejsi se namrštila. Nikada ranije nije čula da Flapi kaže *ciao*.

*

Flapin muž, Kenet, obogatio se lancem restorana brze hrane koji su postali popularni sedamdesetih. Prodao ga je za milione 1983, i odmah se povukao, kupio veliku kuću u Bedli Komptonu i izgradio terene za golf, zbog kojih su mu stanovnici